

Codul penal

Cu modificările aduse prin:
Legea nr. 58/2024 și Legea nr. 122/2024

Codul de procedură penală

Cu modificările aduse prin:
Legea nr. 122/2024 (M. Of. nr. 414 din 7 mai 2024)
Legea nr. 126/2024 (M. Of. nr. 437 din 13 mai 2024)

Legea de punere în aplicare ♦ Reglementări anterioare
♦ Legislație conexă ♦ Decizii ale Curții Constituționale
♦ Recursuri în interesul legii ♦ Hotărâri prealabile ♦ Index

Ediția a 14-a actualizată la 13 mai 2024
și îngrijită de:

Avocat dr. **Petruț Ciobanu**
Avocat **Dragoș Bogdan**

Editura Rosetti International
București, 2024

SUMAR

CODUL PENAL

- ▶ Legea nr. 286/2009 privind Codul penal 10
- ▶ Index 281
- ▶ Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (*extras*) 292

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

- ▶ Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală 313
- ▶ Dispoziții tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului de procedură penală 729
- ▶ Index 733
- ▶ Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (*extras*) 753

Abrevieri

CDFUE	Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului/ Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CP 1969	Codul penal din 1969
CPP 1968	Codul de procedură penală din 1968
D.	Decretul
dec.	decizia
H.G.	Hotărârea Guvernului
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
L.	Legea
M. Of.	Monitorul Oficial, Partea I
C. civ.	Codul civil (Legea nr. 287/2009)
CP	Codul penal (Legea nr. 286/2009)
CPC	Codul de procedură civilă (Legea nr. 134/2010)
CPP	Codul de procedură penală (Legea nr. 135/2010)
n. red.	nota redacției
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
Regl. ant.	Reglementarea anterioară
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Codul penal

În vigoare de la 1 februarie 2014

Tabla de materii

	Art.
PARTEA GENERALĂ	1-187
Titlul I. Legea penală și limitele ei de aplicare	1-14
Capitolul I. Principii generale	1-2
Capitolul II. Aplicarea legii penale.....	3-14
<i>Secțiunea 1. Aplicarea legii penale în timp</i>	3-7
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii penale în spațiu</i>	8-14
Titlul II. Infracriunea	15-52
Capitolul I. Dispoziții generale	15-17
Capitolul II. Cauzele justificative	18-22
Capitolul III. Cauzele de neimputabilitate	23-31
Capitolul IV. Tentativa	32-34
Capitolul V. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni.....	35-45
Capitolul VI. Autorul și participanții	46-52
Titlul III. Pedepsele	53-106
Capitolul I. Categoriile pedepselor	53-55
Capitolul II. Pedepsele principale	56-64
<i>Secțiunea 1. Detențiunea pe viață</i>	56-59
<i>Secțiunea a 2-a. Închisoarea</i>	60
<i>Secțiunea a 3-a. Amenda</i>	61-64
Capitolul III. Pedepsa accesorie și pedepsele complementare.....	65-70
<i>Secțiunea 1. Pedepsa accesorie</i>	65
<i>Secțiunea a 2-a. Pedepsele complementare</i>	66-70
Capitolul IV. Calculul duratei pedepselor	71-73
Capitolul V. Individualizarea pedepselor	74-106
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	74
<i>Secțiunea a 2-a. Circumstanțele atenuante și circumstanțele agravante</i>	75-79
<i>Secțiunea a 3-a. Renunțarea la aplicarea pedepsei</i>	80-82
<i>Secțiunea a 4-a. Amânarea aplicării pedepsei</i>	83-90

<i>Secțiunea a 5-a. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere</i>	91-98
<i>Secțiunea a 6-a. Liberarea condiționată</i>	99-106
Titlul IV. Măsurile de siguranță	107-112¹
Capitolul I. Dispoziții generale	107-108
Capitolul II. Regimul măsurilor de siguranță	109-112¹
Titlul V. Minoritatea	113-134
Capitolul I. Regimul răspunderii penale a minorului	113-116
Capitolul II. Regimul măsurilor educative neprivative de libertate.....	117-123
Capitolul III. Regimul măsurilor educative privative de libertate.....	124-127
Capitolul IV. Dispoziții comune	128-134
Titlul VI. Răspunderea penală a persoanei juridice	135-151
Capitolul I. Dispoziții generale	135-137
Capitolul II. Regimul pedepselor complementare aplicate persoanei juridice	138-145
Capitolul III. Dispoziții comune.....	146-151
Titlul VII. Cauzele care înlătură răspunderea penală	152-159
Titlul VIII. Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei	160-164
Titlul IX. Cauzele care înlătură consecințele condamnării	165-171
Titlul X. Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală	172-187
PARTEA SPECIALĂ	188-446
Titlul I. Infrațiuni contra persoanei	188-227
Capitolul I. Infrațiuni contra vieții	188-192
Capitolul II. Infrațiuni contra integrității corporale sau sănătății.....	193-198

Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie.....	199-200
Capitolul IV. Agresiuni asupra fătului	201-202
Capitolul V. Infracțiuni privind obligația de asistență a celor în primejdie	203-204
Capitolul VI. Infracțiuni contra libertății persoanei.....	205-208
Capitolul VII. Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile	209-217
Capitolul VIII. Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale	218-223
Capitolul IX. Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private	224-227
Titlul II. Infracțiuni contra patrimoniului	228-256¹
Capitolul I. Furtul.....	228-232
Capitolul II. Tâlhăria și pirateria	233-237
Capitolul III. Infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii	238-248
Capitolul IV. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	249-252
Capitolul V. Distrugerea și tulburarea de posesie	253-256
Capitolul VI. Infracțiuni care au produs consecințe deosebit de grave.....	256 ¹
Titlul III. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat	257-265
Capitolul I. Infracțiuni contra autorității.....	257-261
Capitolul II. Infracțiuni privind frontiera de stat.....	262-265
Titlul IV. Infracțiuni contra înfăptuirii justiției	266-288
Titlul V. Infracțiuni de corupție și de serviciu	289-309
Capitolul I. Infracțiuni de corupție	289-294
Capitolul II. Infracțiuni de serviciu	295-309
Titlul VI. Infracțiuni de fals	310-328
Capitolul I. Falsificarea de monede, timbre sau de alte valori.....	310-316
Capitolul II. Falsificarea instrumentelor de autentificare sau de marcare	317-319

Capitolul III. Falsuri în înscrisuri.....	320-328
Titlul VII. Infrațiuni contra siguranței publice	329-366
Capitolul I. Infrațiuni contra siguranței circulației pe căile ferate.....	329-333
Capitolul II. Infrațiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice.....	334-341
Capitolul III. Nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive.....	342-347
Capitolul IV. Infrațiuni privitoare la regimul stabilit pentru alte activități reglementate de lege.....	348-351
Capitolul V. Infrațiuni contra sănătății publice	352-359
Capitolul VI. Infrațiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice.....	360-366
Titlul VIII. Infrațiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	367-384
Capitolul I. Infrațiuni contra ordinii și liniștii publice.....	367-375
Capitolul II. Infrațiuni contra familiei.....	376-380
Capitolul III. Infrațiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate.....	381-384
Titlul IX. Infrațiuni electorale.....	385-393
Titlul X. Infrațiuni contra securității naționale.....	394-412
Titlul XI. Infrațiuni contra capacității de luptă a forțelor armate	413-437
Capitolul I. Infrațiuni săvârșite de militari	413-431
Capitolul II. Infrațiuni săvârșite de militari sau de civili.....	432-437
Titlul XII. Infrațiuni de genocid, contra umanității și de război	438-445
Capitolul I. Infrațiuni de genocid și contra umanității.....	438-439
Capitolul II. Infrațiuni de război	440-445
Titlul XIII. Dispoziții finale.....	446

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal^[1]

(Publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009)

[1] Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a fost modificată prin:

- **L. nr. 27/2012** pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 180 din 20 martie 2012);
- **L. nr. 63/2012** pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 258 din 19 aprilie 2012);
- **L. nr. 187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014** publicată în M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014. (A se vedea decizia în extras la art. 5);
- **L. nr. 159/2014** pentru abrogarea art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014);
- **O.U.G. nr. 18/2016** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016);
- **L. nr. 151/2016** privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 545 din 20 iulie 2016);
- **O.U.G. nr. 13/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 92 din 1 februarie 2017);

Notă. Înainte de intrarea în vigoare a dispozițiilor O.U.G. nr. 13/2017 (10 februarie 2017) aceasta a fost abrogată de O.U.G. nr. 14/2017 (M. Of. nr. 101 din 5 februarie 2017).

- **O.U.G. nr. 14/2017** privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 101 din 5 februarie 2017);

- **L. nr. 193/2017** pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 598 din 25 iulie 2017);
- **L. nr. 49/2018** privind precursorii de explozivi, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, M. Of. nr. 194 din 2 martie 2018 (cu aplicare din 1 aprilie 2018);
- **O.U.G. nr. 28/2020** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 228 din 20 martie 2020);
- **L. nr. 217/2020** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru modificarea art. 223 alin. (2) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 1012 din 30 octombrie 2020);
- **L. nr. 228/2020** pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul penal în vederea transpunerii unor directive ale Uniunii Europene (M. Of. nr. 1019 din 2 noiembrie 2020);
- **L. nr. 233/2020** pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1036 din 5 noiembrie 2020);
- **L. nr. 274/2020** pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1144 din 26 noiembrie 2020);
- **L. nr. 146/2021** privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale (M. Of. nr. 515 din 18 mai 2021);
- **L. nr. 186/2021** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. Nr. 657 din 2 iulie 2021);
- **L. nr. 207/2021** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru dispunerea unor măsuri de transpunere a Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului (M. Of. nr. 720 din 22 iulie 2021);
- **L. nr. 219/2021** pentru modificarea și completarea Legii nr. 104/2008 privind prevenirea și combaterea producerii și traficului ilicit de substanțe dopante cu grad mare de risc (M. Of. nr. 739 din 28 iulie 2021);
- **L. nr. 8/2022** pentru modificarea art. 257 alin. (4) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 20 din 6 ianuarie 2022);
- **O.U.G. nr. 71/2022** pentru modificarea art. 155 alin. (1) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 531 din 30 mai 2022);
- **L. nr. 170/2022** pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. Nr. 548 din 6 iunie 2022);
- **L. nr. 171/2023** pentru modificarea și completarea art. 226 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (Monitorul Oficial Nr. 532 din 15 iunie 2023);
- **L. nr. 200/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 616 din 6 iulie 2023);
- **L. nr. 213/2023** pentru completarea art. 91 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 629 din 10 iulie 2023);

-
- **L. nr. 214/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 634 din 11 iulie 2023);
  - **L. nr. 248/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 673 din 21 iulie 2023);
  - **L. nr. 258/2023** pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 871 din 28 septembrie 2023);
  - **L. nr. 291/2023** pentru modificarea și completarea art. 84 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și pentru completarea art. 121 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 968 din 25 octombrie 2023);
  - **L. nr. 314/ 2023** pentru modificarea art. 331 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1.013 din 7 noiembrie 2023);
  - **L. nr. 323/2023** pentru modificarea art. 378 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1.020 din 8 noiembrie 2023);
  - **L. nr. 401/2023** pentru modificarea art. 437 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1.132 din 14 decembrie 2023);
  - **L. nr. 217/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii audiovizualului nr. 504/2002 (M. Of. nr. 634 din 11 iulie 2023), **în vigoare de la data de 1 ianuarie 2024, cu modificările aduse prin Legea nr. 424/2023** (publicată în M. Of. nr. 1.194 din 29 decembrie 2023);
  - **L. nr. 430/2023** pentru completarea art. 299 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 1 din 3 ianuarie 2024);
  - **L. nr. 58/2024** pentru completarea Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, pentru modificarea Legii nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, precum și pentru completarea art. 91 alin. (3) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 243 din 21 martie 2024);
  - **L. nr. 122/2024** pentru introducerea, modificarea sau completarea mențiunii privind transpunerea normelor Uniunii Europene în cuprinsul unor acte normative, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 414 din 7 mai 2024).

PARTEA GENERALĂ

Titlul I

Legea penală și limitele ei de aplicare

Capitolul I

Principii generale

Art. 1. Legalitatea incriminării. (1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.

(2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 2, art. 11]

Art. 2. Legalitatea sancțiunilor de drept penal. (1) Legea penală prevede pedepsele aplicabile și măsurile educative ce se pot lua față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, precum și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală.

(2) Nu se poate aplica o pedeapsă ori nu se poate lua o măsură educativă sau o măsură de siguranță dacă aceasta nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită.

(3) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată în afara limitelor generale ale acesteia. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 2, art. 11]

♦ **Legislație conexă:** C. Rom. – art. 23 alin. (12); ♦ CEDO – art. 7; ♦ CDFUE – art. 49.

Capitolul II

Aplicarea legii penale

Secțiunea 1

Aplicarea legii penale în timp

Art. 3. Activitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 10]

♦ **Legislație conexă:** C. Rom. – art. 15 alin. (2), art. 78.

♦ **Hotărâre prealabilă. 1.** A se vedea decizia nr. 7/2016 redată la art. 5.

2. Prin decizia nr. 67/2022, M. Of. nr. 1.141 din 28 noiembrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni

de drept în materie penală a admis sesizarile formulate de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală (...) respectiv Curtea de Apel Brașov, Secția penală, (...) prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept:

„Dacă normele care reglementează efectul întreruptiv de prescripție al actelor de procedură sunt norme de drept substanțial susceptibile de a fi aplicate ca lege penală mai favorabilă sau norme de drept procesual supuse principiului *tempus regit actum*” și „Dacă în aplicarea dispozițiilor art. 426 lit. b) C.proc.pen., astfel cum au fost interpretare prin decizia nr. 10/2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022^[1], poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii” și **stabilește următoarele:**

1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului *mitior lex prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 din Codul penal.*

2. Instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii.

Art. 4. Aplicarea legii penale de dezincriminare. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi. *[Regl. ant.: CP 1969 – art. 12]*

^[1] Deciziile Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022 sunt redată la art. 155 CP în nota de subsol nr. 1.